

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

**Forslag til Samarbejdsaftale om etablering af
grundvandsbeskyttende fredskov ved Himmelev**

SAMMENFATTENDE REDEGØRELSE

Indhold

1.	Samarbejdsaftalen	4
2.	Integration af miljøhensyn i samarbejdsaftalen.....	6
3.	Miljøvurdering af miljøfaktorerne	8
4.	Høringsvar.....	12
4.1	Skovbevoksningers placering i forhold til naboer, herunder skyggeforhold	12
4.2	Rekreative forhold, herunder adgang og færdsel i skoven.....	13
4.3	Skovbyggelinjen	13
4.4	Grundvand.....	14
4.5	Klimaeffekt	14
4.6	Afvisning af at afstå jord til projektet.....	14
5.	Valg af skovrejsning/projektområdet.....	16
6.	Sammenfatning	17
6.1	Miljørapport og samarbejdsaftalen.....	17
6.2	Høringsvar og samarbejdsaftalen	18
7.	Opfølgning på samarbejdsaftalen	20
8.	Bilagsoversigt	21
	Bilag 1: Samarbejdsaftalen (selvstændigt bilag).....	21
	Bilag 2: Miljørapport (selvstændigt bilag)	21
	Bilag 3: Høringsvar (selvstændigt bilag).....	21

Indledning

Roskilde Kommune, Naturstyrelsen og HOFOR (daværende Københavns Energi) indgik i 2003 en aftale om at etablere en 300 ha stor statskov ved Himmelev, nord for Roskilde. Formålet med den nye skov var at beskytte drikkevandsinteresserne i området og etablere et rekreativt område til gavn for befolkningens friluftsliv og sundhed. Herudover skulle naturværdierne sikres og forbedres, og skoven skulle også producere gavntæ. De første træer blev plantet i 2004, og siden er etableret ca. 150 ha inden for det samlede projektområde. Himmelev skov udgør i dag et meget populært nærrekrativt udflugtsområde, som i stigende grad er attraktivt for alle borgerne i Roskilde.

Roskilde er en relativt skovfattig kommune, og Kommunen har i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplan 2019 tilkendegivet et politisk ønske om en betydelig skovrejsning i de kommende år. I kommuneplan 2019 er arealet udlagt til skovrejsning således øget betragteligt i forhold til de tidligere kommuneplaner.

HOFOR leverer fra Værket ved Marbjerg nord for Roskilde knapt 10 % af vandforsyningen til hovedstadsområdet fra de to kildepladser ved Marbjerg og Brokilde. Det er derfor meget afgørende at sikre de to kildepladser imod forurening af grundvandet f.eks. med pesticider. Offentlig skovrejsning er et effektivt virkemiddel, fordi der ikke anvendes pesticider på sådanne arealer.

Naturstyrelsen har i 30 år arbejdet med skovrejsning og har etableret over 100 bynære og grundvandsbeskyttende skove i Danmark, herunder Himmelev skov, Gulddysseskoven og Hyrdehøj skov i Roskilde kommune. Dette er bl.a. sket i samarbejde med kommuner og vandforsyninger.

Alle parter har således interesse i et fælles skovrejsningsprojekt. Ved at samarbejde med de øvrige parter vil der i fællesskab kunne skabes synergi mellem interesser og en større skovrejsning.

På baggrund af den fælles interesse for et grundvandsbeskyttende og bynært skovrejsningsprojekt ved Roskilde, gennemførte parterne i 2020 en screening af et potentielt projektområde for skovrejsningsprojektet i forhold til hver af de 3 parters interesser, herunder grundvandsbeskyttelse og bynær skov, og i forhold til planlægningsmæssige bindinger, potentialer m.v. Screeningsrapporten har bidraget til beslutningen om en geografisk projektafgrænsning.

Partnerne har nu udarbejdet et forslag til samarbejdsaftale om grundvandsbeskyttende fredskov ved Roskilde. Forud for underskrift og ikrafttræden af samarbejdsaftalen gennemføres nu en miljøvurdering af selve aftalen.

Nu er der udarbejdet et forslag til samarbejdsaftale om grundvandsbeskyttende fredskov ved Himmelev. Forud for underskrift af samarbejdsaftalen er der nu gennemført en miljøvurdering af selve aftalen.

Det skal bemærkes, at forslaget til samarbejdsaftale arealmæssigt og økonomisk inkluderer færdiggørelsen af den tidligere samarbejdsaftale gældende for det eksisterende projektområde. Miljøvurderingen af aftalen gælder det udvidede projektområde nord for det eksisterende projektområde. Miljøvurderingens opgørelse af areal og økonomi afviger derfor fra de tilsvarende tal i samarbejdsaftalen.

1. Samarbejdsaftalen

En forudsætning for at Naturstyrelsen kan erhverve jord og rejse skov er, at der er indgået en samarbejdsaftale med partnerne om økonomisk at ville bidrage til skovrejsningen.

Samarbejdsaftalen fastlægger de formelle rammer for partnernes samarbejde om skovrejsningen. Aftalen omfatter således:

- Skovrejsningens geografiske afgrænsning og skala.
- Finansiering af skovrejsningen og samarbejdsaftalens varighed.
- Partnernes roller i forhold til skovrejsningen.

Finansiering af skovrejsningen og samarbejdsaftalens varighed

På baggrund af projektets skala og skønnede omkostninger til erhvervelse og anlæg, er der opstillet et budget for projektet. På den baggrund har partnerne aftalt en fordeling af finansieringen, jf. figur 1 og 2.

Samarbejdsaftalen løber i 32 år. Aftalen rummer mulighed for justering og kan opsiges af partnerne.

Budgetterede omkostninger	Naturstyrelsen	HOFOR	Roskilde Kommune	Sum, kr.
Omkostninger ved arealerhvervelser		62.500.000	20.800.000	83.300.000
Procestab ved salg af bygninger i projektområdet	3.900.000			3.900.000
Etablering af skov, natur, m.v.	19.900.000			19.900.000
Totalomkostninger, kr.	23.800.000	62.500.000	20.800.000	107.100.000

Tabel 1: Budget for realisering af skovrejsningsprojektet og tab ved salg af bygninger i projektområdet. Tabellen viser fordelingen af omkostninger til arealerhvervelser og anlæg af skoven, såfremt hele det foreslåede skovrejsningsprojekt realiseres. Beregningen er baseret på en anslået, gennemsnitlig hektarpris på 190.000 kr., udgifter til anlæg af skoven på 50.000 kr. pr. hektar og et samlet skønnet ejendomstab på bygninger på ca. 4 mio. kr.

Finansiering	Naturstyrelsen	HOFOR	Roskilde Kommune
Fordeling af omkostninger ved arealerhvervelser	0%	75%	25%
Fordeling af omkostninger ved salg af bygninger	100%	0%	0%
Fordeling af omkostninger ved anlæg af skoven	100%	0%	0%
Fordeling af totalomkostninger	22%	59%	19%

Tabel 2: Fordelingen af finansieringen af omkostninger til realisering af skovrejsningsprojektet.

Partnernes roller i forhold til skovrejsningen

På baggrund af samarbejdsaftalen kan Naturstyrelsen erhverve ejendomme til skovrejsning.

Aftalen giver HOFOR ret til deklARATIONER om forbud mod brug af gødskning og pesticider på de erhvervede arealer. Desuden er Naturstyrelsen indstillet på at HOFOR får mulighed for at etablere nye kildepladser med tilhørende adgangsveje, foretage de nødvendige forudgående hydrologiske undersøgelser samt placere indvindingsboringer og råvandsledninger i nødvendigt omfang.

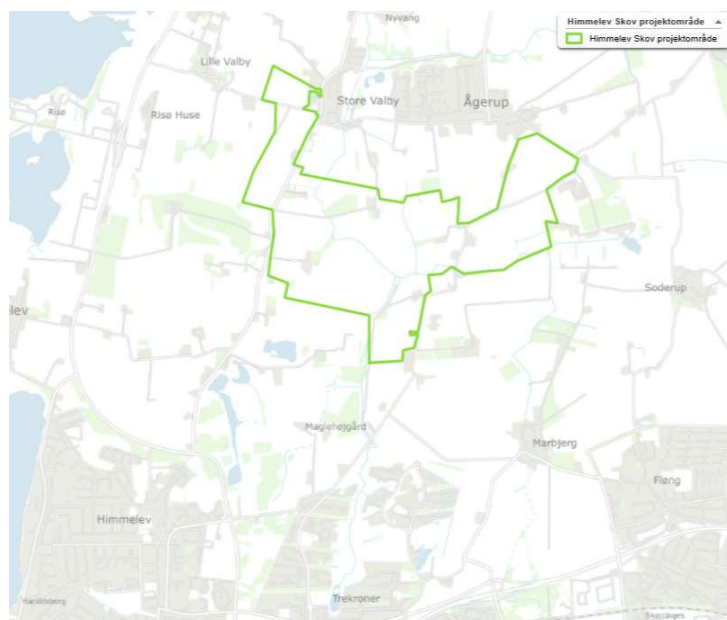
Efter køb af arealer til skovrejsning gennemfører Naturstyrelsen sammen med Kommunen en borgerinddragelsesproces i forbindelse med planlægningen for etablering af skov, lysåbne arealer og friluftsliv på de konkrete arealer, som erhverves til skovrejsningen.

2. Integration af miljøhensyn i samarbejdsaftalen

Forud for udarbejdelse af samarbejdsaftalen blev der fastlagt et fælles interesseområde for samarbejdet. Inden for interesseområdet blev der i 2020-21 gennemført en screening, som bl.a. omfattede følgende temaer:

- Kommuneplanlægning og anden relevant planlægning
- Beskyttet natur, fortidsminder m.v.
- Grundvand
- Rekreative muligheder

Alle partnere havde ønsker om en større skovrejsning for at tilgodese partnernes interesser i forhold til projektet. På baggrund af screeningen blev der afgrænset et projektområde for udvidelse af Himmelev skov på tilsammen ca. 335 ha, som vist på kortet nedenfor.

Figur 2: Geografisk placering og afgrænsning af projektet.

Den geografiske afgrænsning er således baseret på ovennævnte screenings-temaer, som i vid udstrækning overlapper med de miljøfaktorer, som miljøvurderingen omfatter. Således er der i udviklingen af projektet taget højde for en række miljøhensyn:

- Vand. Afgrænsning af projektområdet for skovrejsningen er tilpasset HOFORs interesse i beskyttelse af indvindingsoplandet til Værket ved Marbjerg.
- Landskab. Afgrænsning af projektområdet for skovrejsningen er sket, så fortrinsvist kommuneplanens positive skovrejsningsområder er medtaget med mindre arealer beliggende i neutralområder.

Når samarbejdsaftalen er underskrevet, er der skabt en ramme for opkøb af jord til skovrejsning. Den konkrete skovrejsning gennemføres i overensstemmelse med Naturstyrelsens retningslinjer for statslig skovrejsning. Disse retningslinjer udstikker regler for, hvordan en række miljøforhold håndteres på det konkrete planlægningsniveau, således at der i forbindelse med gennemførelse af skovrejsningen sker en afbødning/afværgelse af negative påvirkninger.

3. Miljøvurdering af miljøfaktorerne

Der er i foråret 2021 udarbejdet en miljøvurdering af samarbejdsaftalen, jf. miljørapporten bilag 2. På baggrund af en afgrænsningsrapport er der udvalgt 9 miljøfaktorer til nærmere miljøvurdering. Miljøvurderingen af indvirkningen på de enkelte faktorer fremgår nedenfor.

Miljøfaktor	Vurderingskriterie	Indikator	Miljøvurdering
Biologisk mangfoldighed, natur, flora og fauna	Påvirkning af biologisk mangfoldighed, natur, flora og fauna, herunder de beskyttede naturtyper	Udvikling og fremme af biologisk mangfoldighed og udvikling af ny flora, fauna og natur.	Positiv
		Ændring af forvaltningen af nuværende biodiversitet, flora og fauna og forventet effekt af dette.	Positiv
		Sammenhæng mellem naturarealer/gamle skove.	Positiv
Befolkningens og menneskers sundhed	Påvirkning af sundhed og rekreative interesser.	Adgang til skov og natur og mulighed for friluftsliv.	Positiv/negativ
		Skyggekast fra skoven på beboelse og have	Negativ
		Påvirkning af adgangen til rent drikkevand	Positiv
Jordbund og jordarealer	Påvirkning af jordbundsforhold og jordarealer.	Ændring af driften af jorden og ændret arealanvendelse, som følge af etablering af skov og lysåbne arealer.	Positiv

Vand	Påvirkning af drikkevandsinteresser, grundvand og vandmiljø.	Ændring af driften af jorden og ændret arealanvendelse.	Positiv
Luft og klimatiske faktorer	Påvirkning af luft og klima.	Skovrejsningens binding af CO ₂ og substitutionseffekt (f.eks. ved at træ erstatter beton og stål i byggeri).	Positiv
Materielle goder	Påvirkning af landbrugsbedrifters erhvervsmæssige interesser. Påvirkning af naboers mulighed for byggeri.	Naturstyrelsens procedure for opkøb af landbrugsejendomme inden for projektområdet. Udvikling af ammoniakfølsom skov. Naturbeskyttelseslovens § 17 om skovbyggelinje	Positiv/negativ Neutral Negativ
Landskab	Påvirkning af landskabet.	Skovrejsningens tilpasning til landskabsområdet omkring Lindved og Højby	Positiv
Kulturarv og arkæologisk arv	Påvirkning af kulturarv og arkæologisk arv.	Naturstyrelsens forvaltning af kulturarv og arkæologisk arv. Museets mulighed for afdækning af kulturspor og bidrage med forslag til kultursporenes integration i skovrejsningen.	Positiv Positiv
Kumulative effekter	Kumulativ påvirkning af miljøet.	Den kumulative effekt på miljøfaktorer, som følge af at	Positiv

		skovrejsningen gennemføres i stor skala og/eller skovrejsningens multifunktionalitet.	
--	--	---	--

Miljøvurdering af de 9 miljøfaktorer viser, at skovrejsningsprojektet vil have en positiv indvirkning på 7 miljøfaktorer, mens skovrejsningen kan have en negativ påvirkning på 2 miljøfaktorer, som er menneskers sundhed og materielle goder.

Miljøfaktoren menneskers sundhed

For miljøfaktoren menneskers sundhed vurderes i miljørapportens afsnit 6.3.1, at skovrejsningen vil kunne have en både positiv og negativ effekt i forhold til påvirkning af sundhed og rekreative interesser.

For borgere, som bor uden for projektområdet, vurderes mulighederne for øget adgang til skov, natur og mulighed for friluftsliv at være en væsentlig positiv indvirkning. For borgere, som bor inden for projektområdet, kan påvirkningen af muligheden for friluftsliv både være positiv og negativ. For de fleste borgere opfattes det meget attraktivt at bo nær et skovområde med mulighed for friluftsliv, men for de borgere i området, som ikke har interesse i at benytte skoven rekreativt, vil skovrejsningen kunne opleves negativ f.eks. i form af øget færdsel i området og nær deres boliger. Denne indvirkning søges afbødet gennem en planlægning, så borgere, som bor uden for området og skal ud i skoven, så vidt muligt tidligt ledes ind i skoven via parkeringspladser og skovveje/-stier. Ved placering af stisystemerne i skoven tages hensyn til naboejendomme.

Da indvirkningen er overvejende positive og ønsket i forhold til miljømålsætningerne, planlægges ikke yderligere afværgeforanstaltninger.

For miljøfaktoren menneskers sundhed vurderes i miljørapportens afsnit 6.3.2, at skovrejsningen vil kunne have en negativ skyggepåvirkning de steder, hvor naboejendommens beboelser og haver med tiden kan blive påvirket af skygge fra skoven.

Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til skovrejsning i samarbejdsaftalens 32-årige periode, er det ikke muligt nøjagtigt at forudsige omfanget af boliger, som vil blive negativt påvirkede

Naturstyrelsens generelle retningslinjer suppleret med evt. yderligere afstand mellem hus/have og skovkant ud fra konkrete vurderinger vurderes at være tilstrækkelige til at reducere/afbøde negative skyggeeffekter. I forbindelse med borgerinddragelsen med dialog om den konkrete plan har borgerne og naboer mulighed for at komme med ideer og forslag til planen, som vil indgå i den samlede afvejning af planen.

Den konkrete plan for skovrejsning skal VVM-screenes i henhold til miljøvurderingslovens afsnit III, jf. miljørapportens afsnit 3. Den konkrete plan vil bl.a. vise, skovens placering i forhold til tilgrænsende ejendomme, herunder hvor der er holdt afstand i henhold til retningslinjerne, hvor der evt. er holdt en øget afstand, og hvor der placeres lysåbne arealer i forhold til landsbyer og tilstødende ejendomme. Det betyder, at der på dette tidspunkt vil være et konkret grundlag for at foretage miljøvurderingen i forhold til skygge.

Af ovennævnte grunde planlægges ikke yderligere afværgeforanstaltninger på nuværende niveau.

Miljøfaktoren materielle goder

For miljøfaktoren materielle goder vurderes i miljørapportens afsnit 6.7, at skovrejsning både kan have en positiv og negativ påvirkning af landbrugsbedrifter afhængig af den enkelte landbrugsbedrifts erhvervsmæssige interesser.

Salg af jord til skovrejsningen er baseret på frivillighed. Salg af jord kan enten ske gennem direkte skødehandler eller gennem en jordfordeling. Begge typer af handler kan anvendes i hele den 32-årige projektperiode efter behov.

Skovrejsningen kan på langt sigt (ca. 200 år) blive kategoriseret som ammoniakfølsom skov. Dette kan på meget langt sigt have en negativ påvirkning af landbrugsbedrifter. Lovgivningsmæssige krav i forhold til håndtering af kvælstof og udviklingen i teknologi i den tidsperiode, som det tager skoven at blive ammoniakfølsom, vil sandsynligvis medføre at der uanset tilstedeværelsen af ammoniakfølsom skov eller ej, vil være skærpede krav til kvælstofemission

Da salg af jord til skovrejsning er frivillig, og tidshorizonten for, at skovrejsningsskoven udvikler sig til ammoniakfølsom skov, har et sigte på 200 år, vurderes påvirkningen af landbrugserhvervets interesser samlet set at være meget begrænsede, og der vurderes ikke behov for afværgeforanstaltninger.

Skovrejsningen vil kaste en skovbyggelinje på 300 meter fra skovbrynets kant. Det betyder at en række ejendomme, som grænser op til skovrejsningen, vil kunne blive omfattet af en skovbyggelinje, jf. naturbeskyttelseslovens § 17. Roskilde kommune vil ansøge Miljøstyrelsen om at træffe afgørelse om at reducere skovbyggelinjen til ca. 40 meter, hvor skoven kommer til at ligge op til by. Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til skovrejsning i samarbejdsaftalens 32-årige periode, er det ikke muligt nøjagtigt at forudsige omfanget af boliger, som vil blive negativt påvirkede af skovbyggelinjen.

Der udarbejdes først konkrete planer for skovrejsningen, når der er erhvervet jord til projektet. Skovrejsningen består oftest af ca. 2/3 skovbevoksede arealer og 1/3 lysåbne naturarealer. Placering af lysåbne arealer i tilknytning til naboejendomme vil have indflydelse på skovbrynets placering og vil kunne have af en afbødende effekt i forhold til at begrænse, at eksisterende byggeri begrænser indsynet til skoven og skovbrynet og bevarelsen af skovbrynet som værdifuldt levested for plante- og dyrelivet. I forbindelse med udarbejdelse af den konkrete plan gennemføres en borgerinddragelse, hvor borgerne og naboer har mulighed for at komme med ideer og forslag til planen.

Den konkrete plan for skovrejsning skal VVM-screenes i henhold til miljøvurderingslovens afsnit III, jf. afsnit 3. Den konkrete plan vil bl.a. vise, skovens placering i forhold til tilgrænsende ejendomme, herunder hvor der placeres lysåbne arealer i forhold til bebyggelse i byzone, landsbyer og tilstødende selvstændigt beliggende ejendomme. Det betyder, at der på dette tidspunkt vil være et konkret grundlag for at foretage miljøvurderingen i forhold til skovbyggelinjen.

På baggrund ovennævnte forhold vurderes, at miljøvurderingen ikke giver anledningen til at justere i forslaget til samarbejdsaftalen.

4. Høringsvar

Der er modtaget 5 høringsvar fra borgere, hvoraf et svar er afgivet på vegne af 6 ejendomme og et andet er afgivet på vegne af 12 ud af de 14 lodsejere i projektområdet. Nedenfor laves en tematisk gennemgang af høringsvarene, bl.a. i forhold til hvordan de er taget i betragtning i forhold til samarbejdsaftalen og miljørapporten, eller om de vil blive inddraget i den videre proces med gennemførelse af skovrejsning på baggrund af samarbejdsaftalen.

4.1 Skovbevoksningers placering i forhold til naboer, herunder skyggeforhold

Bemærkninger til høringsvar nr. 1, 2, 3, 4 og 5.

Det fremgår af høringsvar nr. 1 fra en nabo til projektområdet, at man er imod projektet. Idet der henvises til ejendommens beliggenhed, må det antages, at man ønsker sin nuværende uforstyrrede udsigt mod vest bevaret. Den samme bekymring fremgår af høringsvar nr. 2 og 3 fra andre naboer til projektområdet, nr. 4 fra lodsejere i projektområdet og nr. 5 fra Landsbyrådets formand.

Hvis der, efter indgåelse af samarbejdsaftalen, erhverves jord til skovrejsning, gennemføres en konkret planlægningsproces for de erhvervede jorder, hvor det bl.a. under en borgerinddragelsesproces afklares, om der er værdifulde udsigter fra området, som ønskes bibeholdt f.eks. ud fra hensyn til landskab eller kulturmiljø. Det kan f.eks. ske ved placeringen af lysåbne arealer, som erfaringsmæssigt udgør ca. 1/3 af de statslige skovrejsningsprojekter. Det fremgår af miljørapporten, at i projektområdets nordlige del, hvor arealer er udpeget som neutralområder for skovrejsning, vil der ved den evt. konkrete planlægning blive taget stilling, i hvilket omfang der skal plantes skov, eller området friholdes som åbne naturområder.

Det fremgår af høringsvar nr. 2 fra en nabo til projektområdet, at der ikke ønskes skovrejsning på den tilgrænsende landbrugsjord på grund af den skyggevirkning, som de høje træer i en afstand på 15-30 m vil medføre.

Det fremgår af miljørapportens afsnit 6.3.2 Skygge, hvordan Naturstyrelsen efter erhvervelse af jord til skovrejsning arbejder med planlægningen af skoven. Naturstyrelsen har retningslinjer, som bl.a. fastlægger regler for i hvilken afstand fra naboejendommens matrikelgrænse, der må plantes på de strækninger, hvor skoven grænser op til bolig og have. Afstanden afhænger af ejendommens beliggenhed i forhold til skoven. I forbindelse med den konkrete planlægning besluttes, om skovkanten skal trækkes yderligere væk fra boliger. Dette kan f.eks. ske ved, at der udlægges et lysåbent areal op til nabobeboelsen, eller at der i skovens yderkant plantes skovbryn, som primært består af buske og mindre træer.

Der afholdes en række borgermøde i forbindelse med udarbejdelse af planen for den konkrete etablering af skoven, hvor der vil være dialog med borgerne om planen. Det endelige forslag til plan sendes i offentlig høring, og efterfølgende gennemføres en VVM-screening af planen i henhold til miljøvurderingslovens afsnit 3, hvor der bl.a. vil blive foretaget en miljøvurdering i forhold til skygge.

Ovennævnte planlægningsproces medvirker til at naboejendomme ikke eller i begrænset omfang vil blive påvirkede af skygge fra skovrejsning.

De indkomne høringsvar giver anledning til, at det i samarbejdsaftalens § 4 præciseres, at i områder udpeget som neutralområder for skovrejsning vil udgangspunktet ved den konkrete planlægning være

at friholde en betydeligt højere andel af lysåbne naturområder end gennemsnitligt 1/3, som gælder for hele skovrejsningsprojektet.

4.2 Rekreative forhold, herunder adgang og færdsel i skoven

Bemærkninger til høringssvar nr. 2, 3 og 4.

Af høringssvar nr. 3 fremgår, at man er bekymret for den uro og støj, som etablering af stier og friluftsfaciliteter som shelters og p-pladser vil give anledning til. I høringssvar nr. 2 tilkendegives ønsket om, at der ved sådanne anlæg tages videst muligt hensyn til naboerne og placerer anlæg så langt fra matrikelgrænsen som muligt. I høringssvar nr. 4 udtrykkes bekymring for, at den øgede offentlige adgang til arealerne vil påvirke det nuværende dyreliv i området negativt.

Der fremgår af miljørapportens afsnit 6.3.1 Friluftsliv en beskrivelse af, hvordan en skovrejsning tæt på naboejendomme vil kunne opleves negativ i form af øget færdsel i skoven og nær deres boliger. Det fremgår desuden, at Naturstyrelsen i forbindelse med planlægningen af skovrejsningen søger at afbøde en negativ virkning via den måde borgere ledes ind i skoven via parkeringspladser og skovveje/-stier. Tilsvarende vil stiforløb i skoven søges planlagt, så der tages hensyn til naboerne. Det fremgår af miljørapportens afsnit 6.2 Biologisk mangfoldighed, flora, fauna og natur, at skovrejsningsprojektet med skovbevoksninger og lysåbne arealer vurderes at have en positiv påvirkning af biologisk mangfoldighed.

De indkomne høringssvar giver ikke anledning til ændringer af samarbejdsaftalen eller miljørapporten.

4.3 Skovbyggelinjen

Bemærkninger til høringssvar nr. 2 og 5

Af høringssvar nr. 2 fremgår, at skovbyggelinjen på 300 m vil forringe ejendommens værdi.

Der udarbejdes først konkrete planer for skovrejsningen, når der er erhvervet jord til projektet. Skovrejsningen består oftest af ca. 2/3 skovbevoksede arealer og 1/3 lysåbne naturarealer. Placering af lysåbne arealer i tilknytning til naboejendomme vil have indflydelse på skovbrynets placering og vil kunne have af en afbødende effekt i forhold til at begrænse, at eksisterende byggeri begrænser indsynet til skoven og skovbrynet og bevarelsen af skovbrynet som værdifuldt levested for plante- og dyrelivet. I forbindelse med udarbejdelse af den konkrete plan gennemføres en borgerinddragelse, hvor borgerne og naboer har mulighed for at komme med ideer og forslag til planen.

Den konkrete plan for skovrejsning skal VVM-screenes i henhold til miljøvurderingslovens afsnit III, jf. afsnit 3. Den konkrete plan vil bl.a. vise, skovens placering i forhold til tilgrænsende ejendomme, herunder hvor der placeres lysåbne arealer i forhold til bebyggelse i byzone, landsbyer og tilstødende selvstændigt beliggende ejendomme. Det betyder, at der på dette tidspunkt vil være et konkret grundlag for at foretage miljøvurderingen i forhold til skovbyggelinjen.

Bemærkninger til høringssvar nr. 5

I forhold til skovbyggelinjen er der i lovbestemmelserne om skovbyggelinje en række undtagelser, der gør, at behovet for reduktion af skovbyggelinjen sandsynligvis ikke bliver nødvendig. Det er sådan, at på strækninger, hvor der allerede findes væsentlig lovlig bebyggelse nærmere skov end 300 meter (som f.eks. Ågerup og St. Valby), gælder skovbyggelinjen kun på arealerne mellem bebyggelsen og skoven. Ved en udvidelse af Himmelev Skov vil byggelinjen således ikke komme til at gælde for boligerne i Ågerup by. Landejendomme, der ligger mellem skoven og Ågerup by, vil heller ikke være begrænsede af forbuddet om bebyggelse, hvis det er erhvervsmæssigt nødvendigt.

Det indkomne høringssvar giver anledning til en enkelt ændring i samarbejdsaftale og miljørapport, hvor ønsket om ansøgning om dispensation fra skovbyggelinjen slettes, da det ikke vurderes at være relevant for det givne projektområde.

4.4 Grundvand

Bemærkninger til høringssvar nr. 4.

Af høringssvar nr. 4 fremgår, at vandet er af meget høj kvalitet uden pesticidrester. Den nuværende (og de sidste 70 års) landbrugsdrift har således ikke forvoldt problemer for grundvandet på Brokilde Kildeplads.

Afgrænsningen af det foreslåede projektområde er i hovedsagen foretaget, så anden beskyttelse (= (frivillige) aftaler) tages i anvendelse til beskyttelse af grundvandet i BNBO, mens det store areal relaterer sig til den store indvinding, der har behov for beskyttelse, sikres ved skovrejsningsprojektet, hvorefter brugen af pesticider og gødskning ophører. Afgrænsningen er netop foretaget, fordi der ikke er pesticider i grundvandet, og det ønskes der sikring af, heller ikke sker fremover.

Det indkomne høringssvar giver ikke anledning til ændringer af samarbejdsaftalen eller miljørapporten.

4.5 Klimaeffekt

Bemærkninger til høringssvar nr. 4.

Af høringssvar nr. 4 fremgår, at man finder miljørapporten fejlagtig med hensyn til klima, idet den ikke medtager effekten af, at den aktuelle landbrugsproduktion på ca. 2000 tons korn årligt efter skovrejsningen vil skulle produceres andet steds, som meget vel kan være mindre klimaeffektivt, og reelt føre til mere klimabelastning.

Den forventede mindskede udledning af CO₂ som følge af skovrejsning er baseret på de internationalt vedtagne principper for opgørelse over ændringer i den samlede CO₂-udledning fra arealanvendelse i Danmark. Det er korrekt, at der som anført i høringssvaret kan være en modsvarende effekt af den fortrængte landbrugsproduktion – det som man internationalt betegner lækageeffekten. Det er anerkendt som en problemstilling i disse regnestykker, men som ikke kan kvantificeres. Ingen kan forudse om, eller i givet fald hvor og under hvilke vilkår, den produktion vil finde sted.

Det indkomne høringssvar giver ikke anledning til ændringer af samarbejdsaftalen eller miljørapporten.

4.6 Afvisning af at afstå jord til projektet

Bemærkninger til høringssvar nr. 4.

Af høringssvar nr. 4 fremgår, at 12 af de 14 lodsejere i projektområdet ser imødekommende på drøftelse af tiltag til grundvandsbeskyttelse på ejendommene, men de ønsker at arealerne fritages fra projektet. Af samarbejdsaftalens § 7 fremgår, at erhvervelser gennemføres i takt med, at de relevante ejendomme kommer til salg i projektområdet. Projektet kan således kun realiseres i det omfang, lodsejerne ønsker at sælge jord til projektet.

Det indkomne høringssvar giver anledning til en ændring af samarbejdsaftalen, således at der i samarbejdsaftalens § 2 åbnes for muligheden for, at HOFOR kan indgå aftaler med lodsejere, som ikke ønsker at afhænde deres ejendom, om drift uden anvendelse af pesticider.

5.Valg af skovrejsning/projektområdet

Skovrejsningsprojektets partnere HOFOR, Roskilde Kommune og Naturstyrelsen har i fællesskab udvalgt og afgrænset projektområdet på baggrund af en fælles sum af interesser.

Roskilde er en relativt skovfattig kommune, og Kommunen har i forbindelse med vedtagelsen af kommuneplan 2019 tilkendegivet et politisk ønske om en betydelig skovrejsning i de kommende år. I kommuneplan 2019 er arealet udlagt til skovrejsning således øget betragteligt i forhold til de tidligere kommuneplaner.

HOFOR leverer fra Værket ved Marbjerg nord for Roskilde knapt 10 % af vandforsyningen til hovedstadsområdet fra de to kildepladser ved Marbjerg og Brokilde. Det er derfor meget afgørende at sikre de to kildepladser imod forurening af grundvandet f.eks. med pesticider. Offentlig skovrejsning er et effektivt virkemiddel, fordi der ikke anvendes pesticider på sådanne arealer.

Naturstyrelsen har i 30 år arbejdet med skovrejsning og har etableret over 100 bynære og grundvandsbeskyttende skove i Danmark, herunder Himmelev skov, Gulddysseskov og Hyrdehøj skov i Roskilde kommune. Dette er bl.a. sket i samarbejde med kommuner og vandforsyninger.

Alle parter har således interesse i et fælles skovrejsningsprojekt. Ved at samarbejde med de øvrige parter vil der i fællesskab kunne skabes synergi mellem interesser og en større skovrejsning.

På baggrund af samarbejdsaftalens formål og parternes interesser, jf. ovenfor, vurderes der ikke at være rimelige alternativer, hvor alle parternes prioriterede interesser kan tilgodeses i tilstrækkeligt omfang til, at alle ønsker at deltage i et samarbejde. Derfor er der ikke gennemført en vurdering af alternativer.

6. Sammenfatning

6.1 Miljørapport og samarbejdsaftalen

Det fremgår af afsnit 3, at der er gennemført en miljøvurdering af samarbejdsaftalen i forhold til 9 miljøfaktorer. Miljøvurderingen af de enkelte miljøfaktorerers indvirkning på miljøet fremgår af skemaet i afsnit 2.

Miljøvurdering af de 9 miljøfaktorer viser, at skovrejsningsprojektet vil have en positiv indvirkning på 7 miljøfaktorer, mens skovrejsningen kan have en negativ påvirkning på de sidste 2 miljøfaktorer, som er menneskers sundhed og materielle goder.

Miljøfaktoren menneskers sundhed – vurderingskriteriet sundhed og rekreative interesser

For miljøfaktoren menneskers sundhed vurderes i miljørapportens afsnit 6.3.1, at skovrejsningen vil kunne have en både positiv og negativ effekt i forhold til påvirkning af sundhed og rekreative interesser.

For de borgere i området, som ikke har interesse i at benytte skoven rekreativt, vil skovrejsningen kunne opleves negativ f.eks. i form af øget færdsel i området og nær deres boliger. Når der erhverves jord til skovrejsning, vil denne indvirkning søges afbødet gennem en planlægning, hvor borgere, som bor uden for området og skal ud i skoven, så vidt muligt tidligt ledes ind i skoven via parkeringspladser og skovveje/-stier, og ved at stier og andre anlæg i skoven placeres med en vis afstand til naboejendomme.

Lodsejere, som ejer privat skov i området, vil kunne opleve den øgede rekreative brug af området negativt, hvis borgere færdes i skoven uden hensyntagen til adgangsreglerne i private skove. Denne adfærd søges afbødet gennem skiltning.

Da skovrejsningens indvirkningen i forhold til menneskers sundhed overvejende er positive og ønsket i forhold til miljømålsætningerne, planlægges ikke yderligere afværgeforanstaltninger.

Miljøfaktoren menneskers sundhed – vurderingskriteriet skyggekast fra skoven på beboelse og have

For miljøfaktoren menneskers sundhed vurderes i miljørapportens afsnit 6.3.2, at skovrejsningen vil kunne have en negativ skyggepåvirkning de steder, hvor naboejendommens beboelser og haver med tiden kan blive påvirket af skygge fra skoven.

Naturstyrelsens generelle retningslinjer suppleret med evt. yderligere afstand mellem hus/have og skovkant ud fra konkrete vurderinger vurderes at være tilstrækkelige til at reducere/afbøde negative skyggeeffekter. I forbindelse med borgerinddragelsen med dialog om den konkrete plan har borgerne og naboer mulighed for at komme med ideer og forslag til planen, som vil indgå i den samlede afvejning af planen.

Den konkrete plan for skovrejsning skal VVM-screenes i henhold til miljøvurderingslovens afsnit III, jf. miljørapportens afsnit 3. På det tidspunkt vil der være et konkret grundlag for at foretage konkret miljøvurderingen i forhold til skygge.

Af ovennævnte grunde planlægges ikke yderligere afværgeforanstaltninger på nuværende niveau.

Miljøfaktoren materielle goder – vurderingskriteriet landbrugsbedrifters erhvervmæssige interesser

For miljøfaktoren materielle goder vurderes i miljørapportens afsnit 6.7, at skovrejsning både kan have en positiv og negativ påvirkning af landbrugsbedrifter afhængig af den enkelte landbrugsbedrifts erhvervmæssige interesser.

Salg af jord til skovrejsningen er baseret på frivillighed. Da salg af jord til skovrejsning er frivillig og der er mulighed for at kombinere køb af jord med jordfordeling, som kan give lodsejere mulighed for bedre arrondering, vurderes ikke behov for afværgeforanstaltninger.

Skovrejsningen kan på langt sigt (ca. 200 år) blive kategoriseret som ammoniakfølsom skov. Dette kan på meget langt sigt have en negativ påvirkning af landbrugsbedrifter. Lovgivningsmæssige krav i forhold til håndtering af kvælstof og udviklingen i teknologi i den tidsperiode, som det tager skoven at blive ammoniakfølsom, vil sandsynligvis medføre at der uanset tilstedeværelsen af ammoniakfølsom skov eller ej, vil være skærpede krav til kvælstofemission

Da salg af jord til skovrejsning er frivillig, og tidshorizonten for at skovrejsningsskoven udvikler sig til ammoniakfølsom skov har et sigte på 200 år, vurderes påvirkningen af landbrugserhvervets interesser samlet set at være meget begrænsede, og der vurderes ikke behov for afværgeforanstaltninger.

Miljøfaktoren materielle goder – vurderingskriteriet påvirkning af naboers mulighed for byggeri

Skovrejsningen vil kaste en skovbyggelinje på 300 meter fra skovbrynets kant. Det betyder at en række ejendomme, som grænser op til skovrejsningen, vil kunne blive omfattet af en skovbyggelinje. Da det på nuværende tidspunkt er uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til skovrejsning i samarbejdsaftalens 32-årige periode, er det ikke muligt nøjagtigt at forudsige omfanget af boliger, som vil blive negativt påvirkede af skovbyggelinjen.

Der udarbejdes først konkrete planer for skovrejsningen, når der er erhvervet jord til projektet. Placering af lysåbne arealer i tilknytning til naboejendomme vil have indflydelse på skovbrynets placering og vil kunne have af en afbødende effekt i forhold til at begrænse, at eksisterende byggeri begrænser indsynet til skoven og skovbrynet og bevarelsen af skovbrynet som værdifuldt levested for plante- og dyrelivet. I forbindelse med udarbejdelse af den konkrete plan gennemføres en borgerinddragelse, hvor borgerne og naboer har mulighed for at komme med ideer og forslag til planen.

Den konkrete plan for skovrejsning skal VVM-screenes i henhold til miljøvurderingslovens afsnit III, jf. afsnit 3. Den konkrete plan vil bl.a. vise skovens placering i forhold til tilgrænsende ejendomme, herunder hvor der placeres lysåbne arealer i forhold til bebyggelse i byzone, landsbyer og tilstødende selvstændigt beliggende ejendomme. Det betyder, at der først på dette tidspunkt vil være et konkret grundlag for at foretage miljøvurderingen i forhold til skovbyggelinjen.

Vurdering

På baggrund af ovennævnte forhold vurderes, at miljøvurderingen ikke giver anledning til at justere i forslaget til samarbejdsaftale.

6.2 Høringssvar og samarbejdsaftalen

Der er modtaget 5 høringssvar. Høringssvarene fremgår i deres fulde udstrækning af Bilag 3. I afsnit 4 fremgår Naturstyrelsens bemærkninger til høringssvarene.

De indkomne høringsvar giver anledning til, at det i samarbejdsaftalens § 4 præciseres, at i områder udpeget som neutralområder for skovrejsning vil udgangspunktet ved den konkrete planlægning være at friholde en betydeligt højere andel af lysåbne naturområder end gennemsnitligt 1/3, som gælder for hele skovrejsningsprojektet.

De indkomne høringsvar giver endvidere anledning til en enkelt ændring i samarbejdsaftale og miljørapport, hvor ønsket om ansøgning om dispensation fra skovbyggelinjen slettes, da det ikke vurderes at være relevant for det givne projektområde.

De indkomne høringsvar giver endelig anledning til en ændring af samarbejdsaftalen, således at der i samarbejdsaftalens § 2 åbnes for muligheden for, at HOFOR kan indgå aftaler med lodsejere, som ikke ønsker at afhænde deres ejendom, om drift uden anvendelse af pesticider.

7. Opfølgning på samarbejdsaftalen

Samarbejdsaftalen skaber en økonomisk ramme for skovrejsning i aftalens projektområde. Gennemførelse af skovrejsning forudsætter, at der er lodsejere, som vil sælge jord til projektet. Derfor er det på nuværende tidspunkt uvist, i hvor stort omfang samarbejdsaftalen fører til skovrejsningen i samarbejdsaftalens 32-årige periode.

Når der købes jord til skovrejsningen, vil der blive udarbejdet en konkret plan for etablering af skovrejsningen. Den konkrete plan vil blive baseret på en grundig forundersøgelse af arealet, som er købt til skovrejsning, og en borgerinddragelse med dialog med borgerne, hvor de kan bidrage med ønsker, ideer og bemærkninger til planen. Dette medvirker til at sikre, at der ud fra en samlet afvejning ikke sker eller kun i begrænset omfang sker uønskede påvirkninger.

De konkrete planer for de enkelte projektetaper vil blive VVM-screenet i henhold til miljøvurderingslovens afsnit III. Her vil der blive foretaget en screening af de konkrete planer i forhold til virkninger på miljøet.

Naturstyrelsens skovrejsning er FSC- og PEFC-certificeret som bæredygtig skov. Certificeringen betyder at der med mellemrum laves kontrol/audits af om reglerne følges.

På baggrund af ovennævnte forhold vurderes der ikke behov for særskilt overvågning af skovrejsningens indvirkning på miljøet.

8. Bilagsoversigt

Bilag 1: Samarbejdsaftalen (selvstændigt bilag)

Bilag 2: Miljørapport (selvstændigt bilag)

Bilag 3: Høringssvar (selvstændigt bilag)